

Јујева династија – део други: Јоас,
Јеровоам II и Захарија (798-743. г. пХ)

Старозаветна историја

Предавања, 21.03.2018.

асс. др Ненад Божовић

Литература

- Д. Милин, Старозаветна историја, 154.
- Ц. Дрејн, Увођење у Стари Завет, 168-173.
- М. Куган, Оксфордска историја библијског света, 355-361.

Јоас 798-783. г. пХ

- Библијски извори
- 2Цар 13, 2-4: „И чињаше што је зло пред Господом, јер хођаше за гријесима Јеровоама сина Наватова, којима наведе на гријех Израиља и не отступи од њих. Али се Јоахаз помоли Господу, и Господ га услиши, јер видје невољу Израиљеву, како их мучи цар Сирски.“
- Тужно стање израиљске војске: 50 коњаника, 10 кола и 10 хиљада пешака
- Сусрет Јелисеја и Јоаса: симболички гестови – „стрела избављења Господњега“, ; Јоас удара у под три пута и касније три пута потире Сиријце, али их не зауставља сасвим

Јоас 798-783. г. пХ

- Библијски извори
- „А Јоас син Јоахазов поврати из руке Вен-Адада сина Азаилова градове које бјеше Азаило узео ратом Јоахазу оцу његову; три пута га разби Јоас, и поврати градове Израилеве“
- Јоасова смрт и погреб у Самарији
- Мешање извора – 2Цар 13, 10-12 – дублет, уметак; ст. 13 говори о смрти Јоасовој, у стиху 14 наставља о догађају са Јелисејем

Јоас 798-783. г. пХ

- Библијски извори 2Цар 14
- Зацарење Амасије у Јуди, након победе над Едомцима, он објављује рат Јоасу
- Јоасов одговор: „трн на Ливану посла ка кедру на Ливану, и поручи: дај своју кћер сину мојему за жену; али наиће звијерје Ливанско, и изгази трн.“
- Битка код Вет-Семеса, Јоас побеђује и улази у Јерусалим тако што руши један од бедем, узима злато и сребро из Храма и из царске ризнице као и таоце и враћа се у Самарију
- Убрзо потом умире Јоас и бива погребен у Самарији

Јоас 798-783. г. пХ

- Историјски контекст и ванбиблијска сведочанства:
- За време Јоахаза, Асирија се бавила собом, те су Израил и Јуда били препуштени на милост и немилост Сирији
- За време Јоаса, моћ Асирије расте под Ададом-Нираријем III (810-783) који се шири ка Сирији
- Јоасове победе нас Сиријцима треба гледати и у светлу асирског притиска на Дамаск који је омогућио Израилу да поврати територије источно од Јордана и да се ослободи сиријског јарма
- Асирски анали наводе да је и тада Израил плаћао извесни данак Асирији (стела Адада-Нирарија III из Тел-ел Риме), као и Едом и Филистејци, али не и Јуда

Хронологија царева Израиља и Јуде од 841. до 687. према 2Цар и Д.Милин,
Старозаветна историја

Јуда

Јоас 825.

Срушен Валов олтар
поправљен Храм

Азаило, опсада Јерусалима, победа

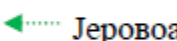
Амасија 796.

Јоас 798.

Вет-Семес, пораз Амасије

Азарија 781.

Јероваам II 783.

Јотам 740.

Израиљ

Јуј 841.

потирање идолопоклонства осим златних телаца

Јоахаз 814.

Јоас 798.

Јероваам II 783.

Захарија 743.

Сиријско царство:

Јелисејева смрт; смрт Азаила

Вен-Адад II

Јеровоам II (783-743. г. пХ)

- Библијски извори штурни о дугогодишњој Јеровоамовој владавини
- 2Цар 15 „И чињаше што је зло пред Господом и не отступи ни од једнога гријеха Јеровоама сина Наватова којима наведе на гријех Израиља. Он поврати међе Израиљеве од Емата до мора уз поље, по ријечи Господа Бога Израиљева, коју рече преко слуге својега Јоне сина Аматјина, пророка из Гатефера. Јер Господ видје да је у љутој невољи Израиљ, и да нема ништа ни од ухваћенога ни од остављенога, и да нема никога да поможе Израиљу. И не бјеше рекао Господ да затре име Израиљево под небом; зато их избави преко Јеровоама сина Јоасова.“

Јеровоам II (783-743. г. пХ)

- Јеровоам II влада напореда са Азаријом у Јуди: две дуговечне владавине – преко 40 година
- Асирија је забављена својим проблемима, али и даље притиска Дамаск, што ослобађа Израил
- Време релативног мира и просперитета у политичком и економском смислу, штавише најуспешније од доба Соломона
- повраћене су и области које су цареви Давид и Соломон освојили у Сирији, тако да се Израилско царство простирало „од Хамата до Мртвог мора“ као у доба Соломона

Јеровоам II (783-743. г. пХ)

- Материјално благостање Северног и Јужног царства; Амасија у Јуди поправио зидине, обновио мир са Израиљем, опремио војску новим типовима оружја и оживео прераду бакра у Акабском заливу
- Археологија потврђује велику Јеровоамову активност – велике грађевине настају у Самарији
- Сарадња са Јудом омогућава поновну контролу трговачких путева ка Египту (Африци), ка Средоземљу и Месопотамији
- У обласима источно од Јордана спроведен попис, наводи Дн 5, 17 што указује на потребе војне регрутације као и увођења пореза у повраћене територије

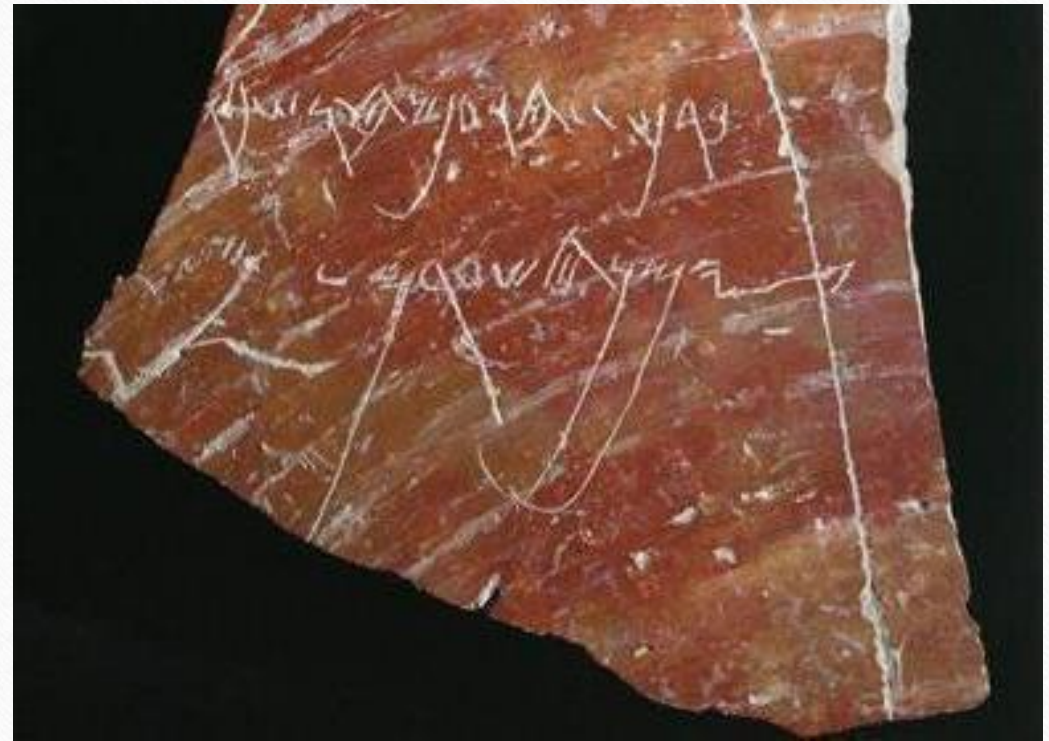
Јеровоам II (783-743. г. пХ)

- Многи људи су се обогатили током Јеровоамове владавине због протока трговине
- То је узроковало схватање код богатих да је то „Божији знак“ односно да је благостање и богатство знак његове милости – „повећање религиозности“
- Уврежено схватање да је царство осигурано и неосвојиво и оптимистичке тежње о очекивању „дана Јахвеовог“ када ће доћи коначан пораз свим непријатељима Израиља
- Ипак, многи су почели да сумњају да је то богаћење заиста знак Божије милости и тада наступа деловање пророка 8. века: Амоса и Осије у Северном и Исаије и Михеја у Јужном царству

Јеровоам II (783-743. г. пХ)

- Археологија: остраке из Самарије – древно књиговодство – натписи на амфорама и ћуповима у којима је било вино и уље (доказ како народ плаћа велики порез)
- Имена на остракама
- Остаци слоноваче и луксузних и скупоцених предмета у Самарији

Екскурс: „Јахве из Самарије и његова Ашера“ – пример еклатантог идолопоклонства

- Арх. ископавања: локалитет Кунтилет Аџруд на лежи уз кључни јужни трговачки пут ка Акабском заливу
- Керамика упућује на комбиновани јудејско-израиљски стил што упућује на уску сарадњу
- Сачувани графити на зидовима, натписи – благослови који помињу Јахвеа
- Натписи указују на дубоко укоренено идолопоклонство: „Ја сам те благословио кроз Јахвеа и његову Ашеру, нека те он благослови и нека те чува и нека буде с тобом“
- Други натпис уз један зидни графит наводи: Јахве из Самарије и његова Ашера
- Питање чистог монотеизма
- Зато нам постаје јасно зашто су пророци инсистирали на поштовању закона са Синаја да се не праве слике

Натпис у Кунтилет Аџруду

Пророци Амос и Осија

- Наличје владавине цара Јеровоама
- „Јахвеов дан“ није дан тријумфа, већ дан пропаст и дан суда, дакле не дан какав очекују богаташи
- Позивање на синајски закон који заговара егалитарност и цара који поштује законе – чиме се поштује и Савез са Богом